

VÌ SAO TÔI VIẾT "MỠ QUẢNG" MÀ KHÔNG VIẾT "MÌ QUẢNG"?

Khi viết về ẩm thực quê nhà, nhất là món *Mỳ Quảng*, tôi vẫn giữ cách viết "*mỳ*" với chữ y dài, thay vì "*mì*" theo chính tả hiện hành. Một chi tiết nhỏ thôi, nhưng nhiều lần gây tranh luận.

Có người góp ý rất chân tình. Có bạn đồng nghiệp nhắc nhẹ rằng tôi viết sai chính tả. Cũng có người cẩn thận gạch đỏ chữ "*mỳ*" như một lỗi cần sửa ngay. Nhưng tôi vẫn viết như vậy. Không phải vì cố chấp, mà vì đó là một lựa chọn có gốc rễ.

Tôi viết "*mỳ*" trước hết vì ký ức. Đó là cách tôi đã nhìn thấy trên những bảng hiệu cũ ở xứ Quảng, là cách tôi từng nghe trong tiếng rao quen thuộc mỗi sáng, là một hình ảnh đã in sâu vào trí nhớ. Với tôi, "*Mỳ Quảng*" không còn chỉ là một từ ngữ. Nó là một dấu hiệu văn hóa.

Chữ "*Mỳ Quảng*" vì thế cũng nhiều lần trở thành đề tài tranh luận trong chính cộng đồng người Quảng. Ngay dưới bài viết gần đây của tôi về ca khúc Ai mỳ Quảng không, đã có một

cuộc trao đổi ngắn nhưng khá thú vị giữa nhà báo Lê Minh Quốc và anh Lê Minh Dương. Anh Dương hỏi vui:

– "Vì sao anh Tiểu Vũ vẫn viết chữ '**mỳ**' dù người đàn ông đẹp trai nhất Việt Nam Lê Minh Quốc và nhà báo Lý Đợi đều viết đúng chính tả là '**mì**'?"

Câu hỏi nghe như đùa, nhưng chạm vào một vấn đề rất thật. Nhà báo Lê Minh Quốc, từ góc nhìn chuẩn mực ngôn ngữ, cho rằng chỉ có "mì" mới đúng theo quy định tiếng Việt. Trong khi đó, anh Lê Minh Dương lại nghiêng về phía ký ức cộng đồng. Anh cho rằng có những thứ vượt ra ngoài khuôn khổ ngữ pháp, và "Mỳ Quảng" là một trường hợp như vậy, bởi ở quê Quảng, rất nhiều bảng hiệu vẫn viết là "mỳ".

Cuộc trao đổi ấy cho thấy ngôn ngữ không chỉ là chuyện đúng hay sai trong từ điển. Ngôn ngữ còn là ký ức sống của một cộng đồng. Và trong trường hợp này, chữ "mỳ" không xuất hiện ngẫu nhiên. Nó đi cùng một thói quen nhìn, một cách gọi, một cảm thức văn hóa đã tồn tại từ lâu trong đời sống người Quảng.

Chỉ cần đi dọc nhiều nơi ở xứ Quảng và Đà Nẵng, từ Tam Kỳ, Hội An, Ái Nghĩa, Điện Bàn, Duy Xuyên cho đến chợ Cồn hay chợ Hàn, sẽ thấy phần lớn bảng hiệu đều ghi là "Mỳ Quảng". Từ quán nhỏ đến nhà hàng lớn, chữ y dài xuất hiện rất tự nhiên. Nó không mập mờ, cũng không lẫn lộn. Trong tiềm thức của nhiều người Quảng, "Mỳ Quảng" gần như là cách gọi mặc định.

Nếu cần lý giải sâu hơn, thì cũng có thể bắt đầu từ chính món ăn này. Sợi Mỳ Quảng không làm từ bột mì. Nguyên liệu chính của nó là gạo. Gạo được ngâm, xay thành bột, tráng thành lá bánh rồi xắt thành sợi. Từ nguyên liệu đến cách làm, tất cả đều gắn với nông nghiệp lúa nước, với làng quê, với bàn tay thủ công, và kinh nghiệm truyền đời. Nó không phải một món mì theo nghĩa phổ biến của các sản phẩm làm từ bột mì công nghiệp hay ẩm thực du nhập.

Người Quảng thực ra không hề lẫn lộn giữa "mì" và "mỳ". Họ vẫn viết đúng là bánh mì, mì tôm, mì Ý, mì cay. Nghĩa là với những món làm từ bột mì hoặc thuộc về hệ ẩm thực khác, chữ i ngắn vẫn được dùng bình thường. Chỉ riêng với Mỳ Quảng, nhiều người vẫn giữ chữ y dài. Điều đó cho thấy đây không phải một sự nhầm lẫn, mà là một cách gọi có ý thức, gắn với bản sắc riêng của món ăn.

Vì vậy, theo tôi, "Mỳ Quảng" đã vượt khỏi vai trò của một danh từ chung để gần với tính chất của một tên riêng. Mà tên riêng thì nhiều khi không thể chỉ đo bằng quy tắc chính tả. Nó còn được giữ lại bằng thói quen cộng đồng, bằng lịch sử sử dụng, và bằng ký ức văn hóa. Cũng như khi nhắc tới một địa danh hay một món ăn đã thành biểu tượng, người ta không chỉ gọi tên sự vật, mà còn gọi cả phần hồn nằm sau cái tên đó.

Tôi viết "mỳ" vì tôi lớn lên cùng chữ ấy. Tôi từng thấy nó trên vách chợ, trên xe hàng, trên bảng gỗ, trên những tấm bạt cũ trước hiên nhà. Chữ ấy có thể không nằm trong chuẩn chính tả hiện hành, nhưng nó thân thuộc. Mà nhiều khi, chính cái thân thuộc ấy mới là thứ giữ cho một cộng đồng còn nhận ra nhau.

Có thể rồi sẽ đến lúc những thế hệ quen với sách vở và chuẩn chính tả chỉ còn viết "mì Quảng". Điều đó không sai. Nhưng với tôi, khi viết "Mỳ Quảng", tôi không chỉ viết tên một món ăn. Tôi viết lại một cách gọi đã đi cùng ký ức quê nhà, đi cùng thị giác của người Quảng, đi cùng cảm giác gần gũi của một cộng đồng.

Vì thế, tôi vẫn viết "Mỳ Quảng". Không phải để chống lại chính tả, mà để giữ một cách gọi đã trở thành dấu vết văn hóa. Với tôi, đó không chỉ là con chữ. Đó là ký hiệu của quê hương.

T.V.

From Tiểu Vũ

nguồn: [blog người phương nam](#)

